

تحلیل محتوا کتاب علوم چهارم ابتدایی بر اساس اهداف دروس

علیرضا سلطانی نظیر^۱، محمد حسین بهرامپور^۲

۱. نویسنده مسئول، دانشجو کارشناسی علوم تربیتی، مرکز آموزش عالی شهید مطهری نوشهر، دانشگاه فرهنگیان مازندران

alirezasantani.cfu@gmail.com

۲. دانشجو کارشناسی علوم تربیتی، مرکز آموزش عالی شهید مطهری نوشهر، دانشگاه فرهنگیان مازندران

mohammadbahrapour@gmail.com

چکیده

هدف از انجام این پژوهش تحلیل محتوا کتاب علوم چهارم ابتدایی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بر اساس طبقه‌بندی هدف های آموزشی در حیطه‌های سه گانه شناختی، عاطفی و روانی حرکتی بود. روش پژوهش تحلیل محتوا بود. برای پردازش اطلاعات از روش توزیع فراوانی، درصدی برای تحلیل داده ها استفاده شد. در ابتدا امر اهداف دروس این کتاب مشخص شد سپس اهداف دروس بررسی شد و جدول مربوط به آن ترسیم شد که در آن درصد فراوانی هر حیطه مشخص شد. نتایج به دست آمده نشان دهنده این بود که حیطه شناختی بیشترین هدف را در خود دارد. پس معلمان باید به این حیطه و سطوح آن توجه بیشتری داشته باشند.

کلمات کلیدی: تحلیل محتوا، علوم، چهارم ابتدایی، اهداف

۱- مقدمه

در بررسی سوابق مربوط به تحلیل و بررسی محتوای پیام (اعم از کتبی و شفاهی) تحلیل متون مذهبی و یا محرمانه سابقه ای طولانی در جهان دارد. به تدریج تحلیل محتوا به یک روش تحقیقی تبدیل شد و افراد زیادی در کشورهای مختلف جهان به سمت این روش تحقیقی کشیده شدند. حال به تعریف تحلیل محتوا می پردازیم:

«برل برلسن تحلیل محتوا را یک شیوه پژوهش برای توصیف عینی. منظم و کمی محتوای ظاهری پیام‌های ارتباطی می داند او بر صفت ظاهری تاکید دارد و معتقد است پیام های نهفته در متون برنامه درسی به لحاظ محدودیت جنبه‌های دستوری قابل تحلیل نیستند.» (به نقل از بولا)

«بولا نیز تحلیل گر محتوا را درگیر با ظاهر پیام می داند و تاکید دارد که تحلیل گر نمی تواند انگیزه نویسنده یا واکنش ها و انگیزه‌های خواننده متن پیام دریافتی را حدس بزند.» (بولا، ۱۳۶۲، ص ۱۰۵)

«یارمحمدیان نیز تحلیل محتوای کتاب درسی را یک روش پژوهش منظم برای توصیف عینی و کمی محتوای کتاب ها و متون برنامه درسی و یا مقایسه پیام ها و ساختار محتوا با اهداف برنامه درسی تعریف کرده است.» (یارمحمدیان، ۱۳۷۷، ص ۱۵۸)

«شعبانی تحلیل محتوای کتاب درسی را یک روش علمی برای تشریح و ارزشیابی عینی و منظم پیام‌های آموزشی می‌داند.» (شعبانی، ۱۳۸۴، ص ۱۸۰)

این موارد بخشی از تعاریف موجود برای تحلیل محتوا بود.

کتاب درسی به عنوان یکی از عناصر اصلی در فرایند یادگیری در نظام آموزشی معرفی شده است. کتاب درسی محور تمام کتب کمک آموزشی و فعالیت‌های یادگیری می باشد.

طبقه بندی اهداف آموزشی در سه حیطه شناختی، عاطفی و روانی حرکتی دارای سطوحی به شرح زیر می باشد: